

BETTY-KIRJAT

KAISA IKOLA

*Maailman
keskipiste*

 SAGA
EGMONT

Kaisa Ikola

Maailman keskipiste

SAGA Egmont

Maaailman keskipiste

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2017, 2024 Kaisa Ikola and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727204109

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Rouva Abernethyn vuokralaiset

– Kuulkaapas nyt, neiti Stewart.

Nuori vaaleakiharainen nainen, joka oli juuri astunut sisään huoneeseen niin ajatuksissaan, ettei ollut kuullut perässä tulleen rouvan tohvelien laahaavaa ääntä, hätkähti.

– Niin, rouva Abernethy? hän pakottautui sanomaan kohteliaasti, vaikka olisi tahtonut paiskata hattunsa lattiaan ja hyppiä sen päällä. Oliko todella aivan mahdotonta saada täällä yhtään yksityisyyttä!

Rouva Abernethy, jonka tukevan vartalon kaksi numeroa joka suuntaan liian iso villatakki teki aivan muodottomaksi, risti kätensä rinnalleen.

– Kun minä vuokrasin tämän huoneen teille, teillä oli hyvät suositukset.

– Niin?

– Ja kun minä suostuin siihen, että otatte myös sisareenne tänne asumaan, minä oletin, että sama pätee häneenkin.

Mary Stewart puri huultaan ollakseen hymähtämättä. Vai ”suostui” rouva Abernethy, aivan kuin hyväntekeväisyytenä! Nainen kyni häneltä nyt lähes kaksinkertaista vuokraa, vaikka he ahtautuivat Elizan kanssa molemmat tähän samaan nukkavieruun kamariin, eivät lämmittäneet takkaa yhtään enempää kuin mikä oli välttämätöntä ja laittoivat itse ruokansakin. Toki isä maksoi Elizan osuuden – ja, rehellisyyden nimissä, olisi maksanut myös Maryn vuokran, ellei hän olisi siitä itse jyrkästi kieltäytynyt – mutta oli silti sietämätöntä kuunnella, miten rouva Abernethy esiintyi kuin mikäkin hyväntekijä.

– Niin? Mary pakottautui toistamaan.

– Minä oletin, että kun sisarenni opiskelee niinkin arvostetussa laitoksessa kuin Naisopistossa...

– Niin? Mary ei voinut tehdä muuta kuin toistaa tuota yhtä sanaa. Jos hän sanoisi mitä tahansa muuta, hän sanoisi liikaa.

– Mutta ilmeisesti sekään ei ole enää ennallaan, kun tämä kauhea sota sekoittaa kaiken!

– Niin? Mary sanoi taas ja alkoi riisua päällysvaatteitaan. Hänen harteitaan ja päätään jomotti koko päivän kestäneen konekirjoitustyön jälkeen, ja hän oli aikonut kotiin päästyään heittäytyä vuoteelle, lukea kotimatalla ostamansa lehden ja nauttia rauhasta ja hiljaisuudesta, kun Eliza olisi kaupungilla. Mutta näköjään se oli ollut liikaa vaadittu.

– Mitä se sellainen meno on, että nuori koulutyttö tulee aamuyöstä kotiin!

Mary pudotti hansikkaansa, joita oli ollut työntämässä takintaskuun.

– Mitä te tarkoittatte? hän kysyi typerästi, sillä tuon selvemmin rouva Abernethy tuskin olisi saattanut asiaa ilmaista.

– Luuletteko te, etten minä kuullut! Olin keittiössä juomassa vettä kahdelta yöllä, kun ovi kävi!

Niinpä tietysti. Joskus Mary ei voinut olla epäilemättä, että rouva Abernethyllä täytyi olla muodottomien, säkkimäisten vaatteidensa alla kamelin kyttyrä, niin usein tämä oli ”keittiössä juomassa vettä”, kun jotakin tapahtui.

– Sisareni myöhästyi viimeisestä raitiotievaunusta ja joutui kävelemään ystävättärensä luota, Mary kuuli valehtelevansa sujuvasti.

Tai oikeammin: valhe ei ollut hänen, vaan Elizan. Eliza myöhästyi aina viimeisestä raitiotievaunusta, tai oli nyrjäyttänyt nilkkansa, tai oli tavannut tuttavien ja jäänyt suustaan kiinni.

Ja Mary oli uskovinaan kaiken.

Hän oli itse valmistunut Naisopistosta keväällä, hankkinut heti konekirjoittajattaren toimen eräästä konttorista ja muuttanut rouva Abernethyn alivuokralaiseksi. Huomattavasti mukavampaa olisi ollut asua rouva Cochranen täysihoidolassa, kuten opiskeluaikana, mutta hänellä ei ollut siihen varaa, eikä hän tahtonut isän maksavan. Oli sota, isällä oli menoja kylliksi muutenkin, ja hän tahtoi omalta osaltaan olla itsenäinen, kuten naiset näinä vuosina olivat tahtoen tai tahtomattaan oppineet olemaan. Tosin saattoi olla, että Maryn äkkiä heränneen itsenäisyystahdon taka-ajatuksena oli pelko joutua taas sijaisopettajaksi, jos hän palaisi koulun jälkeen Glen Longiin, ja mitään sellaista hän ei tahtonut kokea enää koskaan.

Elizan olisi tietysti ollut mukavampi asua viimeinenkin kouluvuotensa tuossa Bettyn Ruususen linnaksi nimeämässä täysihoidolassa – mutta toisaalta siellä kukaan tuskin olisi ehtinyt valvoa häntä vähääkään. Edes silloin, kun Rose oli asunut siellä

nuorempien sisartensa kanssa, oli Elizaa tuskin saatu suitsittua tämän päästyä kaupungin makuun.

Tästä huolimatta Marylla oli ollut suuria suunnitelmia sisarensa kurinpalautuksesta, kun hän oli tarjonnut tälle asuntoa luonaan. Olihan Mary kahdenkymmenen, itsellinen toimessa oleva nainen, joka oli sentään ollut yhden vuoden opettajattarena – kammottavan vuoden, hän värähti joka kerran sitä muistaessaan – ja täysin kykenevä nyt katsomaan, että Eliza keskittyisi enemmän opintoihin ja vähemmän kevytmieliseen huvitteluun.

Mutta hyvin pian hän oli huomannut, ettei sisar ollut edelleenkään hillittävässä. Eliza oli kuin päiväperho, joka ei kantanut huolta huomisesta, eikä sen paremmin menneestä tai nykyhetkestäkään. Hän kävi koulua, koska muuten olisi ”joutunut homehtumaan kotona”, mutta hänellä ei ollut pienintäkään kunnianhimoa sen paremmin opintojen kuin työuran suhteen. Eikä myöskään vapaaehtoistyön: Mary ei ollut keksinyt mitään niin kovaa uhkausta, että olisi saanut pakotetuksi Elizan mukaan Punaisen Ristin toimintaan.

– Et kai sinä kuvittele, että minä *ompelisin* tai *kutoisin sukkia*! Neulanpistot ja villalankahan pilaisivat ihoni, puuskahti Eliza. – Ja siteiden kääriminen – hyi!

– Niitä siteitä Johnkin olisi tarvinnut, jos... Mary oli aloittanut, mutta Eliza oli vain tuhahtanut.

– Hän ei tarvinnut! Minä en ole mikään vanhapiika, jolla ei ole iltaisin muuta tehtävää kuin olla *jalo*!

Mary tiesi täsmälleen, että vanhapiikanäpätys oli suunnattu häneen. Ja hän tiesi, että Elizalla totisesti oli iltaisin muutakin tehtävää. Oli aivan käsittämätöntä, että sota-aikana, jolloin yli viisitoista- ja alle kuusikymmenvuotiaita miehiä tuskin edes näki

missään, Eliza onnistui saamaan niin runsaasti ihailevaa seuraa.

Ja kaiken tämän tähden Mary oli niin loukkaantunut ja vihainen, että oli uskovinaan Elizan selitykset, sulki silmänsä ollakseen näkemättä, miten tätä saateltiin kotiin joskus jopa henkilöautolla, ja lakkasi yrittämästään saada sisartaan mihinkään hyödylliseen toimeen vapaa-ajallaan. Salaa mielessään hän kostonhimoisesti toivoi, että Elizan seikkailuista saataisiin tietää koululla, mutta ilmeisesti sisar osasi siihen suuntaan olla varovainen.

Viime yönä Mary oli itsekin herännyt siihen, kun Eliza palasi kotiin. Hänestä oli tullut kovin herkkäuininen parin ilmahälytyksen jälkeen. Mutta hän oli ollut nukkuvinaan, koska ei jaksanut ajatella rupeavansa riitelemään sisarensa kanssa – ja sitä paitsi hän ei tahtonut rouva Abernethyn kuulevan. Olkoon, menköön. Elizahan oli kaunis ja suloinen ja hauska, tämän kuului saada seuraa ja huomiota. Mitäpä Maryn oli väliä, arkisen konekirjoittajattaren!

Mutta rouva Abernethy ei selvästi ajatellut näinkään suopeasti Elizasta.

– *Minä* en aio suvaita tässä taloudessa sellaista menoa, hän sanoi tiukasti.

– Minä keskustelen sisareni kanssa, Mary mutisi, vaikka asia innosti häntä yhtä paljon kuin kaasunaamarinkäyttöharjoitukset. Samalla hän ripusti takkinsa ovenpielessä olevaan naulaan, silitteli hattuaan ja ripusti sen takin päälle, ja astui peilin eteen järjestelemään hiuksiaan.

Rouva Abernethy tuhahti.

– Keskustele! Aivan kuin se joksikin *keskustelemalla* muuttuisi! Minä kyllä tiedän tuollaiset tytöt, jotka...

– Rouva Abernethy, te puhutte minun sisarestani! Mary keskeytti terävästi. – Ellei teillä ole muuta asiaa, pyydän teitä poistumaan.

– Vai niin! Rouva Abernethy loi merkitsevän katseen unelmanohueen silkkialushameeseen, jonka Eliza oli huolettomasti jättänyt roikkumaan piirongin päälle. Sitten hän katsoi yhtä merkitsevästi Maryyn, aivan kuin alushameen kaikinpuolinen kevytmielisyys olisi ollut ennemmin tämän kuin sisaren syytä. Mutta sitten hän lopulta meni, joskin paukauttaen oven mielenosoituksellisesti kiinni jäljessään.

Mary huokasi syvään ja putosi istumaan tuolille takan viereen. Niskakipu tuntui aivan sietämättömältä, ja hän koetti venytellä hiukan saadakseen olonsa paremmaksi, ennen kuin kumartui sytyttämään takkatulta. Ellei hän olisi kokenut niin vastenmieliseksi päästää rouva Abernethyä tähän huoneeseen heidän poissaollessaan, hän olisi voinut pyytää tätä sytyttämään takan iltapäivisin, niin ettei huone olisi ollut kylmä hänen tullessaan konttorista kotiin. Mutta hän epäili rouvan käyvän huoneessa nuuskimassa ilman kutsuakin, sillä ovesta ei ollut salpaa.

Mary lämmitteli hetken syysillan kohmettamia käsiään tulen ääressä, ennen kuin nousi reippaasti hakemaan kaapista pientä kattilaa ja puurotarpeita. Hän söi lounaansa työpaikan lähellä olevassa pienessä kahvilassa ja Eliza koululla, joten he eivät maksaneet rouva Abernethylle ruuasta, vaan laittoivat aamuteensä ja iltapuuronsa itse takassa.

Tai oikeammin: Mary laittoi. Hän vilkaisi kelloa ja huoahhti. Missähän Eliza nyt oli, kenen kanssa, ja milloin tämä tulisi?

2.

Tavallinen tyttö

Pikkuinen sivuhuone, johon leskirouva Abernethy otti vuokralaisia pystyäkseen maksamaan kulut asunnostaan nykyisenä kalliina aikana, oli paperoitu viimeksi joskus kuningatar Viktorian voimien päivinä tummilla, voimakaskuvioisilla tapeteilla. Vuosikymmenten mittaan kynnys oli kulunut keskeltä matalammaksi, niin että eteisestä veti huoneeseen, ja huonekalut olivat ajalta, jolloin ahtaatkin tilat oli tungettu täyteen koristekaiverrusta ja tummaksi lakattua umpipuuta.

Mary oli tehnyt kaikkensa saadakseen huoneen viihtyisämmäksi. Hän oli tuonut kotoa sievemmät verhot ja muutamia hauskoja liinoja, ja ostanut kauniita painokuvia ripustettavaksi nauloihin, joissa oli alkujaan riippunut uhkaavia öljyvärimalauksia. Rouva Abernethy oli mutissut jotakin nykyajan nuorten epäkunnioittavasta suhtautumisesta arvokkaaseen irtaimistoon, mutta ei ollut lopulta kieltänyt

Maryä tekemästä huoneelle mitä tahtoi, kunhan mikään ei mennyt rikki.

Pitkin lattiaa ripoteltuja silkkisukkia, piirongin päälle heitettyjä ohuita alushameita, korurasiasta pursuavia helyjä ja auki retkottavia laatikoita Mary ei kuitenkaan ollut tarkoittanut huoneen viihtyisyyttä lisäämään. Odottaessaan veden kiehumista hän keräsi kasaan Elizan hepeniä ja pudotti ne yhtenä mytynä tämän vuoteelle. Siinäpä olisi sisarella ihmettelemistä palatessaan – koska hän ikinä palaisikin.

Jostakin silkkisukkien seasta putosi pieni suklaarasia. Tuntematta vähääkään omantunnontuskia Mary repi sinetin, avasi kannen ja poimi konvehdin. Eliza sai niin paljon lahjoja ihailijoiltaan, että oli vain oikeus ja kohtuus ehkäistä tätä lihomasta.

Vesi kiehui, ja Mary kyykistyi takan luo sekoittamaan puurohiutaleita kattilassa. Ollapa maitoa puuronkeittoon! Mutta sitä ei tahtonut saada kaupungissa enää kuin vähän kerrallaan, ja hinta oli noussut hirveästi. Kotona Glen Longissa olisi tietysti ollut eri asia, mutta...

Ei, ei hän halunnut kotiin.

Kotia ei enää ollut sellaisena kuin lapsuudessa. Kuusikukkulalla asuivat nyt Anna ja Rob, joka oli sotakokemustensa jälkeen enää varjo entisestään, ihmisraunio. John oli kaatunut. Jennie ja Charlie olivat kadonneet – mikä hirveä sana! Ja äiti ja isä asuivat kylässä, siinä pienessä Sellorin talossa, jossa sielläkin hänen olisi pitänyt jakaa huoneensa Elizan kanssa.

Oli sentään parempi olla täällä, elää omaa elämäänsä. Vaikka se olikin kovin yksitoikkoinen elämä.

Stewartien nuorimmat sisarukset aloittavat itsenäisen elämän, eikä skandaaleilta välttyä!

Eletään ensimmäisen maailmansodan aikaa Edinburghissa. Eliza ja Mary Stewart – Bettyn nuorimmat sisarukset – ovat muuttaneet leskirouva Abernethyn taloon ja viettävät itsenäistä kaupunkielämää. Sisarusten yhteiselosta ei kuitenkaan meinaa tulla mitään, sillä he ovat kuin toistensa vastakohdat. Kauniilla ja vallattomalla Elizalla riittää ihailijoita, joiden luona hän viihtyy yleensä aamun pikkutunneille asti. Tunnollinen ja ahkera Mary puolestaan kihisee kiukusta, kun hän joutuu jatkuvasti selittämään sisarensa toilailuja äkeälle rouva Abernethylle. Eikö olisi jo Maryn aika saada osansa huomiosta ja olla kerrankin maailman keskipiste?

Maailman keskipiste on Betty-sarjan hilpeä spin-off teos, jossa on vaikutteita L. M. Montgomeryn, Louisa May Alcottin ja Mary Marckin klassikoina tunnetuista tyttökirjoista.

Kaisa Ikola (s. 1974) on suomalainen historiantutkija ja kirjailija. Hänen monipuoliseen tuotantoonsa kuuluu niin historiallista romantiikkaa, feelgoodia kuin lastenkirjallisuuttakin. Skotlantiin sijoittuva Betty-sarja sai alkunsa Ikolan blogista ja on sittemmin kerännyt ympärilleen vankan fanikunnan.